

Det Olske Orkester

Teaterprojektet *Det vandrende menneske*

Om at gå baglæns i tiden, om tabte rødder og verdenskulturhistorie.

Teatret Det Olske Orkester skaber i samarbejde med et hold grønlandske og danske scenekunstnere, forskere og lokale kulturarrangører det stort anlagte teaterprojekt *Det vandrende menneske* i København, Århus, Frederiksberg og Odense. Arbejdet omfatter produktion af forestilling, spilleperioder samt forskellige sideaktiviteter som artist talks, workshops, debatter.

Beskrivelse af projektets indhold og kunstneriske idéer

Historien

Året er 1978. En grønlandsk pige sidder ved et køkkenbord i et parcelhus lidt uden for Aalborg og stirrer ned i voksdugens farvede blomster. Den danske stat har sendt hende i pleje for at give hende adgang til ”en kultur med fremtidsperspektiver”. Men om lidt rejser hun sig op og går. Tilbage mod Grønland. Baglæns gennem tiden.

Hun går, men hun er ikke alene. En dansk antropolog følger efter hende med taskerne fulde af jordbærmarmelade, førstehjælp og notesbøger. Og som de går gennem 60erne og 50erne møder de skibe med grønlandske børn på vej mod genopdragelse i Danmark, de møder håndværkere og sygeplejersker og lærere på vej mod Grønland for at asfaltere og modernisere. De går videre, de passerer en udstoppet isbjørn og kunstige isfjelde på vej mod Emma Gads koloniudstilling i Tivoli i 1905, og antropologen noterer og noterer, mens hun ryster på hovedet. Men pigen går bare videre.

Og de går og de går, og de går baglæns gennem 1800-tallet og ser skibe fra Den Kongelige Grønlandske Handel passere forbi tungt lastet med tran, hvalkød, spæk og sælskind. Antropologen bliver mere og mere vred og oprørt og råber, at der må gøres noget, men pigen gør ingenting, hun går bare, videre, baglæns med antropologen råbende efter

sig. Og de går gennem 1700-tallet, og de møder den danske mission og hører den kalde inuits åndetro for overtro, ser den forbyde tatoveringer og bygge kirker.

Antropologen er ved at blive træt, men med ét er de kommet til 1721, det år hvor DR's store satsning *Historien om Grønland og Danmark* begynder – en tv-serie som skal fortælle om de to landes fælles skæbne. Antropologen er forvirret, hun kigger sig omkring. Der kommer Hans Egede gående mod et kamera. Han ser bekymret ud. Men pigen er gået videre, forbi film-settet.

Antropologen løber efter og råber: ”Hvor skal du hen? Og hvad med mig? Og alle mine noter?”. ”Måske kan nogen læse dem”, svarer pigen, men antropologen råber: ”Jamen, hvor skal du hen? Du kan da ikke blive ved med at gå baglæns!” Men pigen svarer: ”Jeg går ikke baglæns, jeg går fremad, mod noget der altid har været”.

Dramaturgiske, musiske og koreografiske greb

Scenerummet

Forestillingen tænkes opført i en cirkel – inuits traditionelle plads for mundtlige fortællinger – med projektioner af billeder og bearbejdede fotos som primær scenografi. Publikum placeres hele vejen rundt om dette felt.

Historien skabes i en form for magisk realisme, hvor poetiske fantasier blander sig med fakta, hvor tiden kan gå baglæns og forlæns samtidigt og som åbner op for andre eksistentielle forståelser af verdenskulturhistorien end den vestlige. Det grønlandske sprog bliver en del af fortællingen for at give alle medvirkende ejerskab og forankring i materialet. Derfor er der brug for eminent oversættelse, og det får vi af Makka Kleist (GL), som bl.a. har oversat Shakespeare til grønlandsk, er dramatiker, teaterleder, underviser og skuespiller både på tv, film og teater. Hendes bidrag til teatret i Grønland og Danmark er uundværligt.

Stykket skrives af Lotte Faarup (DK) instruktør, dramatiker og kunstnerisk leder af Det Olske Orkester med force inden for det poetiske, eksperimenterende, stoflige og politisk grænsesøgende teater, der til stadighed søger nye veje for publikums fysiske og rumlige perception og af Naja Dyrendom Graugaard (GL), post. doc., med kompetence inden for afkolonisering bl.a. ift. fortælling og scenekunstneriske formater.

Musik og lyddesign

Musikken og lyddesignet bygger på Trommedansen, der er en del af den grønlandske musiktradition, som er både kompleks, social og historisk og helt central i inuits kultur. Trommedansen er sammensat af forskellige elementer, og understøtter og gestalter handlingens univers med musik og rytme med rammetrommen, sang, poesi i form af ordløse lyd kæder ya-ya-ya og den kollektive ekstase i en rytmisk bekræftelse af fællesskabet.

Disse lydige elementer vil sammen med trommedansens fysiske side i dans og kropsbevægelser, der gerne er groteske, kløvnagtige, latterfremkaldende, være i en kappestrid om publikummets bevågenhed. Trommedansen rummer også magi, rituel eksorcisme og helbredelse gennem shamanens ekstase og trance.

Alt dette danner en bund for samskabelsen af lyd, musik, bevægelse og handlingen på scenen i forestillingen. Der vil desuden indgå grønlandske lydreferencer som fx ravnene under et regnfuldt efterår i Nuuk, og lyden af frisk sne under vandrede sko.

Koreografiske greb

Koreografien i forestillingen tager udgangspunkt i både trommedans og maskedans. Vi vil skabe et koreografisk sprog, der forbinder sig med temaet om de aktuelle kulturelle spørgsmål og i et humanistisk udtryk.

Koreografien skabes med udgangspunkt i de glidende og stampende bevægelser, der traditionelt er i maskedans og følger trommesang, og de kombineres med et ´emergerende´ nutidigt bevægelsessprog.

Dette bevægelsessprog handler om improvisationens natur i dans og musik - den spontane skabelse af integreret lyd og bevægelse af udøvere, der tilpasser sig interne og eksterne stimuli og interaktioner. Formen er ikke udtænkt eller designet på forhånd, men er produkter af dynamiske, selvorganiserende systemer, der opererer i en åben kontekst. Det

er ved hjælp af disse interaktioner, at bestemte veje til udvikling af nyt materiale vælges. Man kan hævde at dansen skabes mere demokratisk, hvilket vi mener korresponderer med den grønlandske kultur og tankegang.

Formål med teaterprojektet

Målet er at præsentere kunst og reflekterende input for publikum, så de får et bedre og mere nuanceret kendskab til Grønland, og at åbne et fælles undersøgende og kritisk rum for de dybere og mere komplekse fortællinger om Danmarks koloniale og postkoloniale rolle i Grønland.

Kan danskere fortælle inuits historie og begynde med Hans Egedes ankomst i 1721? Vil vi se anderledes på moderne grønlandsk kultur, når vi medtager hele Inuits 4500 år gamle kultur og historie? Forestillingen handler om tabte rødder og om stor modstandskraft og vilje til at generobre identitet og kultur. Vi ønsker at åbne et rum, der tør dekonstruere den danske selvforståelse og begynde at lytte til andre stemmer end de toneangivende i samtalen om Grønland og Danmark de sidste 300 år.

Vi håber med denne eksistentielle og identitetsrelaterede forestilling med dens etiske dilemmaer at udvide vores publikums horisont og forståelse for andre gennem både forestilling og publikumsinddragende sideaktiviteter som debatter, workshops og artist talks. Vi henvender os til vores danske publikum med en anden måde at opfatte verden på; en opfattelse som de ikke er vant til at opleve i teatret. Vi ønsker desuden at danne bro til nye målgrupper, et nyt publikum. Vi henvender os til inuit og grønlandere, der med forestillingen kan føle sig repræsenteret og give en følelse af genkendelighed i teatret.

Vi vil desuden gerne have de unge i tale, herunder unge fra gymnasier og andre ungdomsuddannelser; unge som for de flestes vedkommende har et utidssvarende kendskab til Grønland.

Derfor samarbejder vi med flere forskere og lærere om at præsentere nye vinkler på undervisningen om Grønland i gymnasiet på et kapacitetsopbyggende seminar for 50 historie- og dansklærere fra hele landet i november 2024. Gennem forestillingen, workshops, samtaler og undervisningsmaterialer ønsker vi at knytte scenekunsten sammen med uddannelser gennem formidling af ny viden. Det Olske Orkester samarbejder om dette med bl.a. Københavns Universitet, Aarhus Universitet, Falkonergårdens Gymnasium og De Grønlandske Huse. Her får de unge adgang til indsigt i scenekunst og dens redskaber, både gennem hovedet og kroppen.

Gennem temaerne om bl.a. undertrykkelse og forflyttelse samt gennem forestillingen, skaber vi indblik i vores fælles historie og sætter den i relief til deres nutid. Vi vil gerne snakke med de unge bagefter om deres egne oplevelser om tryk/modtryk, trivsel, fællesskab og hvad man kan gøre bedre. Vi vil gerne give dem bedre muligheder og refleksionsredskaber for at agere og reagere i deres hverdag, på en måde, der skaber et bedre fællesskab gennem workshops og særarrangementer.

Vi er sikre på at forestillingen og samtalerne kan være med til at skabe en større bevidsthed om hinanden og om hvordan man kan være tilstede sammen i verden.

Valg af opførelsessted og antal opførelser

Vi har valgt at åbne forestillingen på kulturhuset Nordatlantens Brygge i København med dets fokus på kunst og kultur fra Færøerne, Grønland og Island og med dets vægt på formidlingen af den nordatlantiske kultur - en samarbejdsaftale i forhold til præsentationen af forestillingen samt debatter og artist talks.

Ligeledes samarbejdes der med spillestederne Dynamo - et scene- og arbejdsrum for cirkus og fysisk scenekunst og nabo til Det Grønlandske Hus i Odense og i Aarhus på spillestedet og det musikalske kraftcenter Filuren/Musikhuset. Der spilles også på Falkonergårdens Gymnasium, som vi har samarbejdet med i mange år om kunst og kreativitet for unge.

Gennem samarbejdspartnerne og deres netværk kommer vi ud til nye skoler og ungdomsuddannelser og derfor spiller vi både i dagtimerne og om aftenen for at kunne nå vores målgrupper.

Vores mål er, at forestillingen også kommer til Grønland.

Antal opførelser

Der planlægges 22 teaterforestillinger i København 24.3. – 12.4., fire på Frederiksberg 24.4. – 25.4., fire i Aarhus 30.4. – 3.5. og fire i Odense 6.5. – 9.5. med i alt ca. 2.000 publikummer på spillestederne Nordatlantens Brygge i København, Falkonergårdens Gymnasium på Frederiksberg, Dynamo i Odense og Filuren/Musikhuset i Aarhus.

Målgrupper og formidlingstiltag

Vi henvender os til alle, som gerne vil blive klogere på forholdet Grønland-Danmark og som søger historiekritisk indsigt og andre måder at anskue verden på. Vi henvender os specifikt til grønlændere i Danmark og mennesker med grønlandsk-danske rødder, og vi håber at mødet omkring forestilling og særarrangementer kan åbne for rummelighed og nye forståelser.

Forestillingen er rettet mod alle fra 14 år og op og dermed også til unge fra gymnasier og andre ungdomsuddannelser.

Fra man er 14 år og frem til start 20'erne handler ens udvikling meget om identitet og egne muligheder i livet. Forestillingen og arbejdet omkring den vil give de unge indsigt og refleksioner over eget potentiale og skabe fokus på identitet og historiekritik. Vi håber gennem forestillingerne og samtalerne at skabe mening, fællesskab og social sammenhængskraft.

Det er de unge, som skal bære ny viden videre, og vi håber at skabe en fællesskabsfølelse mellem mennesker med grønlandske og danske rødder trods forskellige kulturelle baggrunde og trods den historiske baggrund, vi mødes på.

Vi samarbejder med De Grønlandske Huse i København, Odense og Århus om debatter, artist talks og workshops rettet mod unge generelt og mod mennesker med grønlandske rødder i Danmark.

Arrangementerne tager udgangspunkt i den koloniale og samtidige relation mellem Grønland og Danmark og formålet er at give et nuanceret indblik i og forståelse for kultur og de mekanismer, der er på spil i relationen mellem Grønland og Danmark. Der er adgang til alle aktiviteter uafhængigt af hinanden.

Netop derfor, er der så stor mening i at samarbejde om netop dette projekt med disse samarbejdspartnere, som er de centrale aktører ift. målgruppen, og hvor formålene er så sammenfaldende, så emnerne kan bearbejdes og opleves både med sanser, krop og intellekt.

Der er planlagt følgende sideaktiviteter i forbindelse med forestillingerne:

- Vores samarbejdspartner De Grønlandske Huse i Danmark samt deres skoletjenester afholder hvert sted tre til fire debatter, workshops og artist talks, som skal danne bro til nye målgrupper lokalt.
- Skoletjenesten på Nordatlantens Brygge står for sessions med dilemmaspil, som er udviklet specielt til forestillingen.
- Falkonergårdens Gymnasium afholder et seminar for 50 dansk- og historielærere fra hele landet om udvikling af undervisningen om Grønland. Kulturministeriet og Undervisningsministeriet har netop efterlyst ny materialeliste, som seminaret bl.a. vil producere.
- Forsøgsstationen lægger hus til prøver og residency samt afholder tre kunstneriske udviklingsmøder med studerende fra Falkonergården.

I forbindelse med research og særarrangementer har vi allieret os med **lektor Lars Jensen fra Roskilde Universitet**, som kommer til at hjælpe med relevante kilder og kontakter på baggrund af sin mangeårige forskning i postkoloniale forhold, ikke mindst i relationen Danmark-Grønland. **Forsker Naja Dyrendom Graugaard, grønlandsk/dansk post.doc.**, med interesse for afkolonisering inden for fortællinger og scenekunstneriske formater, er rådgivende på projektets udformning samt co.-dramatiker. **Billedkunstner Julie Edel Hardenberg** vil rådgive os ud fra sin erfaring og store engagement i den postkoloniale debat.